

Yashil

IQTISODIYOT

va

TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 9

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 274 sahifa.
E'lon qilishga 2024-yil 7-sentyabrda ruxsat etildi.*

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich, i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., Navoiy davlat pedagogika instituti rektori
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, p.f.f.d., (PhD), Buxoro muhandislik-texnologiya instituti rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU Hududiy ta'lim muassasalari va markazlar bo'yicha prorektor v.b.
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TDIUprofessori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d., TSUE professori
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Musayeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Cham Tat Huei, (PhD) USCI universiteti professori, Malayziya
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d.,(PhD) "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d.,(PhD) TAQU katta o'qituvchisi
Djudi Smetana, p.f.n., Pittsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH
Krissi Lyuis, p.f.n., Pittsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH
Ali Konak (Али Кўнак), i.f.d., prof., Karabuk universiteti dosenti, Turkiya
Glazova Marina Viktorovna, i.f.n., "LUKOIL-Energoservis" Kompaniyasi iqtisodchisi, Moskva.
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., (PhD) TDIU dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Oqil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjaevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Rae Kwon Chung, honorary professor of TSUE, Nobel laureate, South Korea,

Osman Mesten, member of the Turkish Parliament, head of the Turkey-Uzbekistan Friendship Society

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, DSc, Prof., Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Buzrukkhanov Sarvarkhan Munavvarkhanovich, DSc, Deputy Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, DSc, Prof., Deputy of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Sayfullo Normatovich CSc, Prof., Rector of Academy of Labor and Social Relations

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, DSc, Prof., TSUE Vice-Rector for Scientific Affairs and Innovation

Kalonov Mukhiddin Bakhritdinovich, DSc, Prof., Rector of the Navoi State Pedagogical Institute

Siddikova Sadokat Ghaforovna, PhD, Rector of the Bukhara Institute of Engineering and Technology

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, DSc, Prof., acting Vice-rector for regional educational institutions and centers of TSUE

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, DSc, Prof., of TSUE

Samadov Askarjon Nishonovich, CSc, Prof., of TSUE

Slizovsky Dimitriy Yegorovich, DSc, Prof., of the People's Friendship University of Russia

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, DSc, Prof., Rector of International "Nordic" University

Akhmedov Ikrom Akramovich, DSc, Prof., of TSUE

Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja ugli, DSc, Prof., of TSUE

Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of the DGPO of the Republic of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of the DCECGPO of the Republic of Uzbekistan

Eshtayev Alisher Abduganievich, DSc, Prof., of TSUE

Shoira Azimovna Musaeva, professor of SamDu IS Institute

Cham Tat Huei, PhD, professor at USCI University, Malaysia

Akhmedov Javokhir Jamolovich, PhD, deputy of executive director of the "El-yurt umidi" fund

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, PhD, Senior Lecturer at Tashkent University of Architecture and Construction

Judy Smetana CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Chrissy Lewis CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Ali Konak DSc, Prof., Associate Professor of Karabuk University, Turkey

Glazova Marina Viktorovna, CSc, economist at LUKOIL-Energoservis Company, Moscow.

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, associate professor of TSUE

Sevil Piriyea Karaman, PhD, doctoral student at Ankara University, Turkey

Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, independent researcher of TSUE

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

G'afurov Doniyor Orifovich, p.f.f.d., (PhD)

Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Tijorat banklari kredit portfelini boshqarishning bozor mexanizmlari va ularni joriy etishdagi muammolar	21
Yusupov Shoxzod Maxmatmurodovich	
Hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish davrlari ekonometrik modelini yaratish masalalari	24
Abdullayev Farxod Ozodovich	
Marketing yondashuvi asosida Sirdaryo viloyatining investitsion salohiyatini baholash usullari	35
Xolmurotova Diyoraxon Ibragimovna	
Bevosita soliqlar ma'muriyatchiligi	41
Idirisov Alisher Otajonovich	
Soliq nazorati va transfert narxni belgilashda soliq nazoratini tashkil etishning xorij tajribalari	46
Abdiev Jaxongir Ibragimovich	
Soliq siyosati va strategiyasining ilmiy-nazariy tahlili	53
Djumaniyazov Marks Quranbaevich	
Pestel tahlili – muvaffaqiyatli investitsiya qarorlarini qabul qilish asosi	60
Shaislamova Nargiza Kabilovna	
Tijorat banklari tomonidan biznes loyihalarni moliyaviy qo'llab-quvvatlashning o'ziga xos xususiyatlari	67
Asrorov Azizbek Isomiddin o'g'li	
The significance, problems and solutions of the green economy in the New Uzbekistan economy	74
Sattorova Mehriniso, Ibragimova Gulchehra Tohirovna	
O'zbekistonda kichik va o'rta biznesni soliqqa tortishning joriy qilinishi va rivojlanish tendensiyasi	79
Otamuradov Nuriddin Najmiddinovich	
Korporativ boshqaruvni innovasion rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning nazariy asoslari	87
Xalmuradov Elmurod Dilmuradovich	
Международный опыт стимулирования инновационной деятельности	93
Абдиуалиева Гулзада Азатовна	
How does foreign direct investment promote economic growth?	98
O'tkirova Bonu Azamat kizi	
Mintaqalarni barqaror rivojlantirishning konseptual asoslari va ular evolyutsiyasi	102
Umarov Abduvaxob Tursunovich	
Technological Innovations of Electronic Payment Systems	107
Mirkomil Boboyorov Murodullaevich	
Ta'lim xizmatlari sohasida davlat-xususiy sherikligining rivojlanishida xorij tajribasining o'rni va ahamiyati	115
Imomov Xolmurod Norqul o'g'li	
O'zbekiston iqtisodiyotiga to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investisiya va xorijiy kreditlar jalb qilish samaradorligi tahlili	119
Maksudov Abdumalik Xodievich	
Davlat ehtiyojlari uchun tovarlar (ishlar, xizmatlar) xarid qilishni takomillashtirish	124
G'ofurov Temur Baxrom o'g'li	
Mamlakatimizda oziq-ovqat sanoatini rivojlanish holati va uning dolzarbligi	129
Turg'unov Muxriddin Mo'ydinjon o'g'li	

Turizmda innovatsiyalarni qo'llash imkoniyatlari.....	133
Po'latov Ma'murjon Murodjon o'g'li	
Davlat budgetining solikli daromadlari tahlili	139
Abduraimova Nigora Radjabovna	
Soliq yuki soliq tizimining qanchalik samarali ekanligini aniqlovchi muhim mezon	143
To'la'kov Ulug'bek Toshmamatovich	
O'zbekiston sanoat korxonalarida xom ashyo resurslaridan samarali foydalanishning hozirgi holati, muammolari va mintaqaviy xususiyatlari (qashqadaryo viloyati misolida)	151
Ochilov Akram Odilovich, Xazratov Sarvar Ibragimovich	
Состояние туристической инфраструктуры Ташкентской области.....	156
Гаппарова Майрамхон Зафар кизи	
Sanoatlashuvning ekologik ta'siri va "yashil" iqtisodiyotga o'tishning asoslari	161
Nosir Maxmudov, Lola Azimova	
Iqtisodiyotni raqamlashtirishda sinergetik ta'sirning nazariy asoslari	167
Maxmudova Zoxida Maqsudali qizi, Normurodov Xusan	
Davlat budjeti xarajatlaridansamarali foydalanishni takomillashtirish.....	173
Sherxon Tuychiyev	
Savdo korxonalarida ta'minot zanjirining asosiy bosqichlari va muammolari.....	177
Ergashev Jahongir Baxodirovich	
Kichik biznes subyektlarining innovatsion loyihalarni moliyalashtirish yo'llari	180
Ergashev Firuz Baxodirovich, Ishturdiev Hasan Abdigapparovich	
Budget tashkilotlarida qurilish-ta'mirlash xarajatlari hisobining asoslari.....	184
Azizova Zilola Lochin qizi	
Xorijiy mamlakatlarda tadbirkorlik subyektlari tomonidan mahallilashtirish asosida mahsulot ishlab chiqarishning o'ziga xos jihatlari	191
Mirzabaev Xusniddin Muxamadjonovich	
Suv ekologiyasining asosiy yo'nalishi va uning fandagi o'rni.....	200
Musayeva Muqaddas Abdurashid qizi	
Анализ прибыли агропромышленности	204
Гафурова Азизахон Фатиховна	
Systematic analysis of briquette mass pressing equipment approach	209
Kobilov Khasan Khalilovich, Sharipova Nazira Rakhmatilloevna	
An Econometric Assessment of the Effects of Fintech on Economic Growth in Developed Countries	213
Anvarkhonov Abdulatifkhon Jamshidkhon ugli	
Raqamli iqtisodiyot rivojida korporativ boshqaruv faoliyatining roli	216
Muxitdinov Ulug'bek Diyarovich	
Значение промышленной сети в развитии деятельности предприятий малого бизнеса.....	221
Кодиров Жавлонбек Нематуллаевич	
Tadbirkorlik kambag'allikni qisqartirishning asosiy yo'nalishi.....	225
Xolmirzayev Abdulxamid Xapizovich	
Kichik biznes subyektlarida mahsulot ishlab chiqarishda innovatsiyani joriy etish masalalari	230
Mirzayev Kobii Nosirjonovich	
Investisiya faoliyatini moliyalashtirish manbalarini rivojlantirish mexanizmlari.....	236
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	
Innovation iqtisodiyotni shakllantirish sharoitida sifat menejmentini joriy etishning nazariy-uslubiy masalalari.....	242
Zarina Ashurova	

Social media marketing strategies for small businesses.....	247
Mannonov Shahzod Istam ugli	
Xalqaro shartnomalar qoidalarini qo'llashning xalqaro va milliy uslubiy tamoyillarining o'zaro ta'siri	250
Rajapov Shuxrat Zaripbaevich	
Neft-gaz, yoqilg'i energetika sanoati sohasidagi yirik soliq to'lovchilarda soliq nazoratini samarali tashkil etish va takomillashtirish masalalari	258
Abdullaev Shuxrat Sultanbaevich	
Суть и значимость инновационных технологий в региональном управлении	266
Муминов Фазлиддин Хусниддин угли	

SOLIQ YUKI SOLIQ TIZIMINING QANCHALIK SAMARALI EKANLIGINI ANIQLOVCHI MUHIM MEZON

To'likov Ulug'bek Toshmamatovich

Termiz davlat universiteti,
Moliya kafedrası dosenti,
iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Annotatsiya: Maqolada soliqlar mamlakat budjeti daromadlarining asosiy manbai ekanligi aniqlab berilgan. Soliq yukining mazmuni va maqsadi yoritilgan. Soliq tizimining samaradorligi soliq tushumlari tarkibi va iqtisodiyotga soliq yukining darajasiga bog'liqligi ko'rsatilgan. Soliq yuki yuqori va past bo'lgan mamlakatlar o'rtasidagi farq davlat xarajatlari va soliq tizimi nuqtai nazaridan har bir mamlakatning iqtisodiy siyosati bilan bog'liqligi isbotlangan. Soliq yukining optimal darajasini ta'minlashning asosiy ustuvor yo'nalishlari belgilandi.

Kalit so'zlar: soliqlar, soliq tizimi, soliq yuki, soliq tushumlari, soliq yukini optimallashtirish.

Abstract: The article specifies that taxes are the main source of income for the country's budget. The meaning and purpose of the tax burden is explained. It is shown that the effectiveness of the tax system depends on the composition of tax revenues and the level of the tax burden on the economy. The difference between countries with a high and low tax burden has been proven to be related to each country's economic policies in terms of public spending and tax systems. The main priorities for ensuring the optimal level of the tax burden have been determined.

Key words: taxes, tax system, tax burden, tax revenues, tax burden optimization.

Аннотация: В статье указано, что налоги являются основным источником доходов бюджета страны. Объясняется смысл и цель налогового бремени. Показано, что эффективность налоговой системы зависит от состава налоговых доходов и уровня налоговой нагрузки на экономику. Доказано, что разница между странами с высоким и низким налоговым бременем связана с экономической политикой каждой страны с точки зрения государственных расходов и налоговых систем. Определены основные приоритеты обеспечения оптимального уровня налоговой нагрузки.

Ключевые слова: налоги, налоговая система, налоговое бремя, налоговые поступления, оптимизация налоговой нагрузки.

KIRISH

Soliqlar davlat iqtisodiyotini va soliq to'lovchilar faoliyatini davlat tomonidan tartibga solishda muhim rol o'ynaydi, ular o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning alohida shakli sifatida namoyon bo'ladi. Samarali soliq tizimi budjet va maqsadli jamg'armalarga tushumlarning o'z vaqtida va to'liq tushishi uchun barcha shart-sharoitlarni yaratish, davlat moliyasining ishonchli ishlashini ta'minlash imkonini beradi. Mamlakat soliq tizimining tuzilishi uning iqtisodiy ko'rsatkichlarining belgilovchi omili hisoblanadi. Yaxshi tuzilgan soliq tizimi soliq to'lovchilar tomonidan rioya qilinishi oson va davlatning ustuvor vazifalari uchun etarli daromadlarni jalb qilgan holda iqtisodiy rivojlanishga hissa qo'shishi mumkin. Aksincha, yomon tuzilgan soliq tizimi qimmatga tushishi, iqtisodiy qarorlar qabul qilishni buzishi va iqtisodiyotga zarar etkazishi mumkin.

Hozirgi vaqtda O'zbekistonda soliq tizimining mavjud muammolari bilan bir qatorda soliq qonunchiligining beqarorligi, fiskal funksiyani afzal ko'rish, soliq yukining notekisligi, soliq imtiyozlarining samarasizligi kabi bir qator boshqa muammolar yuzaga kelmoqda. Ushbu muammolar soliq to'lovchilarning iqtisodiy va ishbilarmonlik faolligini sezilarli darajada pasaytiradi va mamlakat soliq tizimining samaradorligini murakkablashtiradi hamda unga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Soliq tizimi samaradorligining muhim ko'rsatkichi mamlakat iqtisodiyotiga tushadigan soliq yukidir. Uning maqbul darajasi iqtisodiy jarayonlarning rivojlanishiga ko'maklashadi, bo'shagan mablag'larni mamlakat ishlab chiqarishini kengaytirish va investisiya jarayonlarini rag'batlantirishga yo'naltirish imkonini beradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Soliq tizimini takomillashtirish muammolari va masalalariga A. Laffer, A. Smit, M. Fridman, A. Pigou kabi xorijiy olimlarning ishlarida katta e'tibor qaratilgan. Mamlakat iqtisodiyotiga soliq yukini baholash va optimallashtirish metodologiyasini o'rganishda o'zbek olimlaridan A. Vaxobov, I. Niyazmetov, U. Pardaev, A. Nazarov, A. Jo'raev va boshqalar katta hissa qo'shgan. Biroq makro darajadagi soliq yuki masalalari bo'yicha ilmiy tadqiqotlarning katta hajmini hisobga olgan holda hozirgi kunda soliq yukini baholash va uni optimallashtirish chuqur o'rganishni talab qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada ma'lumotlarni statistik guruhlash, qiyosiy tahlil usullaridan foydalanilgan. Tadqiqot mamlakat soliq tizimi samaradorligi ko'rsatkichi sifatida soliq yukini baholashning nazariy-uslubiy asoslarini tadqiq etish, soliq yuki darajasini aniqlash va uni optimallashtirish yo'llarini asoslashdan iborat.

TAHLIL VA NATIJALAR MUHOKAMASI

Umuman olganda, soliq tizimi mamlakatning iqtisodiy ahvoriga va tadbirkorlik subyektlarining iqtisodiy faolligiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Soliqlarning roli har qanday davlatning hayotiylikini ta'minlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega, chunki ular budjet daromadlarining asosiy manbai sifatida moliya tizimining barcha bo'g'inlarini qamrab oladi.

Soliq yuki davlat tomonidan belgilanadigan soliq og'irligining o'lchovi hisoblanadi. U jismoniy va yuridik shaxslar daromadlariga, shuningdek, davlat boshqaruvining barcha darajalarida qo'llaniladigan bevosita va bilvosita soliqlarning barcha turlarini o'z ichiga oladi. Bu yuk yalpi ichki mahsulotga nisbatan foizlarda ifodalanadi [1].

Mamlakatda soliq yukining mazmuni va maqsadi, xususan, uning yuqori va quyi chegaralari quyidagi omillar bilan belgilanadi:

- bozor iqtisodiyotining rivojlanish darajasi;
- davlat tomonidan tartibga solish ko'lami va shakllari;
- milliy iqtisodiyotning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasi;
- aholi turmush darajasi;
- davlat daromadlaridan foydalanish yo'nalishlari;
- davlatning ichki va tashqi siyosati;
- soliq madaniyatining rivojlanish darajasi.

Ammo soliq yuki tushunchasining asosiy qismi davlat va soliq to'lovchilar o'rtasida YaIM ulushini taqsimlash va qayta taqsimlash bo'yicha yuzaga keladigan ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar tizimidir. Shunday qilib, soliq yukining chegarasi soliq solishning shartli punkti bo'lib, bunda soliq to'lovchilar manfaatlarini hisobga olgan holda ularning soliqqa tortilishi va rivojlanish uchun rag'batlantirish hamda budjetni to'ldirishning etariligi nuqtai nazaridan davlat manfaatlarini hisobga olgan holda muvozanatga erishiladi [2].

Soliq solish nazariyasi va amaliyotida soliq yukini baholash davlat darajasida (makrodarajada) va alohida soliq to'lovchilar darajasida (mikrodarajada) amalga oshiriladi.

Soliq yukini aniqlash ketma-ketligi quyidagicha:

soliq solish subyektlari va obyektlari to'g'risidagi amaldagi qonun hujjatlarini tahlil qilish va ularni tizimlashtirish;

soliqlarni ularning to'lovchilari aniqlangan holda tahlil qilish va tasniflash;

soliq solish subyektlari bo'yicha to'lanadigan soliqlar summasi tasnifi;

turli soliq solish subyektlari tomonidan to'lanadigan soliq to'lovlarining umumiy summasini tahlil qilish va aniqlash;

mamlakat iqtisodiyotiga hamda yuridik va jismoniy shaxslarning daromadlariga soliq yuki ta'sirini aniqlash va tahlil qilish.

Mamlakat iqtisodiyotiga soliq yuki darajasi ta'sirini o'rganish juda muhimdir, chunki soliqlarning miqdori, ularning turlari va stavkalari, tabaqalanishi, soliq imtiyozlarining mavjudligi va asosligi ko'p jihatdan ularning xo'jalik yurituvchi subyektlarga rag'batlantiruvchi ta'sir ko'rsatish imkoniyati, ularning jamg'arish va investisiya qilish qobiliyatiga bog'liq bo'lib, iqtisodiyotdagi tarkibiy o'zgarishlar darajasini va uning samaradorligini oshirishni belgilaydi [3].

Davlat ehtiyojlari soliq solish darajasini va mamlakat iqtisodiyotiga soliq yukini belgilaydi. Moliyalashtirish manbasi soliqlar bo'lgan davlat xarajatlarining hajmi, tarkibi va samaradorligini tadqiq qilish soliq yuki darajasiga nisbatan obyektiv baho berish imkonini beradi.

2023-yilda O'zbekistonning yalpi ichki mahsuloti hajmi joriy narxlarda 1 kvadrillion 66,5 trln so'm yoki 90,8 mlrd dollarni tashkil etdi. Qayd etilishicha, O'zbekiston iqtisodiyoti 2023-yilda 6 foizga o'sgan. YalM aholi jon boshiga 29,3 mln so'm yoki 2494 dollarga etdi. Shuningdek, sof soliqlar miqdori 7,4 foizga o'sgan¹.

Davlat budjeti tushumlarining asosiy manbai soliqlar bo'lganligi hamda 2020 yildan mamlakatimizda yangi soliq kodeksi joriy etilishi sababli 2020-2023-yillarda O'zbekiston Respublikasi konsolidasiyalashgan budjetining soliq tushumlari va boshqa daromadlari tarkibini ko'rib chiqish maqsadga muvofiqdir (1-jadval).

1-jadval. 2020-2023 yillarda O'zbekiston Respublikasi konsolidasiyalashgan budjetida soliq tushumlari tarkibi, %².

Ko'rsatkichlar	2020-yil	2021-yil	2022-yil	2023-yil	2024-yil Prognoz
Davlat budjeti daromadlari, mlrd so'm	132 938	164 681	202 043	231 700	270 700
shu jumladan:					
1. Bilvosita soliqlar - jami	34,9	34,2	35,3	36,0	41,2
2.1. Qo'shilgan qiymat solig'i (QQS):	23,5	23,3	25,5	22,5	27,3
- QQS bo'yicha tushumlar	30,3	32,1	35,4	31,8	36,4
- QQS bo'yicha qoplash	-6,8	-8,8	-9,6	-9,3	-9,1
2.2. Aksiz solig'i	8,8	7,9	6,3	6,8	8,4
2.3. Bojxona boji	2,7	2,9	3,6	4,1	5,5
2. Bevosita soliqlar - jami	34,0	35,8	31,9	31,5	31,6
1.1. Foyda solig'i	21,6	23,3	18,6	17,6	16,4
1.2. Aylanmadan olinadigan soliq	1,0	1,0	1,2	1,0	1,1
1.3. Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'i	11,4	11,5	12,6	12,9	14,2
3. Resurs soliqlari va mol-mulk solig'i	16,0	14,0	11,8	12,1	11,7
3.1. Mol-mulk solig'i	1,5	1,5	2,0	2,2	2,5
3.2. Er solig'i	1,8	2,5	2,6	3,0	2,7
3.3. Er qa'ridan foydalanganlik uchun soliq	12,3	9,6	6,9	6,6	6,1
3.4. Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliq	0,4	0,4	0,3	0,3	0,5
4. Boshqa daromadlar va soliq bo'lmagan tushumlar	15,1	16,0	20,9	20,4	15,4

1-jadvaldan ko'rinib turibdiki, tahlil qilinayotgan yillarda O'zbekistonning konsolidasiyalashgan budjeti daromadlari oshgan. Lekin tegishli ravishda 2020–2023-yillar davomida soliq tushumlari va ularning daromadlardagi ulushi 84,9 foizdan 79,6 foizgacha kamayishi kuzatilmoqda. Davlat daromadlari tarkibida sezilarli o'zgarishlar bojxona boji tushumlarining ko'payishi bilan bog'liq bo'lib, ularning daromadlardagi ulushi 2023-yilda 2020-yildagi 2,7 foizdan 4,1 foizga ko'paygan. Shuningdek, davlat budjetining boshqa daromadlar va soliq bo'lmagan tushumlari ulushining yillar davomida ko'payib borishini kuzatamiz.

1 Statistika agentligi ma'lumoti.

2 Manba: muallif tomonidan tuzilgan.

2023-yilda soliq tushumlari ulushining pasayishi natijasida ayrim soliq va yig'imga ulushining o'zgarishi kuzatilmoqda. Jumladan, 2020-yilga nisbatan foyda solig'ining ulushi 4 foizga, aksiz solig'i 2 foizga, er qaridan foydalanganlik uchun soliq 5,7 foizga, qo'shilgan qiymat solig'i 1 foizga kamaydi. Ushbu soliq turlarining davlat budjeti daromadlaridagi ulushi pasayishiga soliq stavkalari, soliq imtiyozlari hamda soliqlarni optimallashtirish yoki soliq yukini kamaytirish maqsadida qabul qilingan islohotlar ta'sir ko'rsatmoqda.

2024-yil prognoz ko'rsatkichlarida foyda solig'i, er solig'i, er qaridan foydalanganlik uchun soliqdan tashqari barcha soliq tushumlari va ularning daromadlardagi ulushi o'tgan yillarga qaraganda oshganligini ko'ramiz.

Makrodarajada soliq yukining umumiy darajasini baholash uchun olimlar uni aniqlashning quyidagi usullarini taklif qiladilar:

1) yalpi ichki mahsulotning faqat konsolidasiyalashgan budjet daromadlari orqali taqsimlanadigan qismini hisobga oluvchi soliq yuki S_y quyidagi formula bo'yicha hisoblanadi:

$$S_y = B_t / YIM \quad (1)$$

bu yerda B_t - budjet tushumlari;

YIM - yalpi ichki mahsulot.

Ushbu hisoblash usuli soliq to'lovchilarga nisbatan soliq yukini real darajasini sezilarli darajada pasaytiradi;

2) yalpi ichki mahsulotning faqatgina konsolidasiyalashgan budjet daromadlari hisobiga emas, balki budjetdan tashqari jamg'armalar badallari hisobiga ham qayta taqsimlanadigan qismini hisobga oluvchi soliq yuki S_y quyidagi formula bo'yicha hisoblanadi:

$$S_y = B_t + B_{tjb} / YIM \quad (2)$$

bu erda B_{tjb} - budjetdan tashqari jamg'armalar badallari.

Soliq yukini aniqlashning bunday uslubiyati soliq va yig'imga to'lovchilari zimmasidagi katta real soliq yukini aks ettiradi.

Statistik ma'lumotlar asosida O'zbekistondagi soliq yuki darajasini tahlil qilamiz (2-jadval).

2-jadval. O'zbekistonda 2020-2023 yillarda soliq yuki darajasi³.

Ko'rsatkichlar	2020-yil	2021-yil	2022-yil	2023-yil	2024-yil prognoz
1. Konsolidasiyalashgan budjetga tushumlar, mlrd. so'm	132 938	164 681	202 043	231 700	270 700
2. Yalpi ichki mahsulot, mlrd. so'm	602 600	734 600	888 300	1 066 569	1 301 800
3. Soliq yukining umumiy darajasi, %	22,1	22,4	22,7	22,0	20,8

2-jadvaldan ko'rinib turibdiki, 2020–2023-yillar davomida soliq yukining umumiy darajasi 22% atrofida barqarorligini kuzatamiz. Bu esa tadbirkorlik subyektlari va aholi ishlab torgan mablag'larining to'rtidan bir qismini davlat manfaatiga yo'naltirayotganidan dalolat beradi.

2023-yilda 2020-yilga nisbatan soliq yuki darajasining 0,1% ga, o'tgan yilga nisbatan esa 0,6% ga pasayganligini kuzatamiz. 2022-yilda soliq yukining umumiy darajasi 2020-yilga nisbatan 0,6% ga oshib, 22,7 foizni tashkil etdi. Lekin bu davrda yalpi ichki mahsulot va soliq tushumlarining sezilarli darajada oshib borishi kuzatildi.

2024-yil prognoz ko'rsatkichlari o'tgan yillarga nisbatan davlat budjetiga tushadigan tushumlar va YIM miqdorining oshganligini, soliq yuki darajasining pasayganligini ko'rsatib turibdi. Umuman olganda O'zbekistonda soliq yukini tahlil qilish dinamika barqaror ekanligini ko'rsatdi.

Dunyo mamlakatlarida soliq tizimi xilma-xil bo'lib, ularning soliq tuzilishi ham turlichadir. Jismoniy va yuridik shaxslar tomonidan to'lanadigan soliqlar soliq solishning past darajasidan tortib juda yuqori darajasigacha sezilarli darajada farq qiladi. Hatto bir mamlakat doirasida ham soliqlar xarid qilinayotgan tovarlar va xizmatlarning

3 Манба: муаллиф томонидан тузилган.

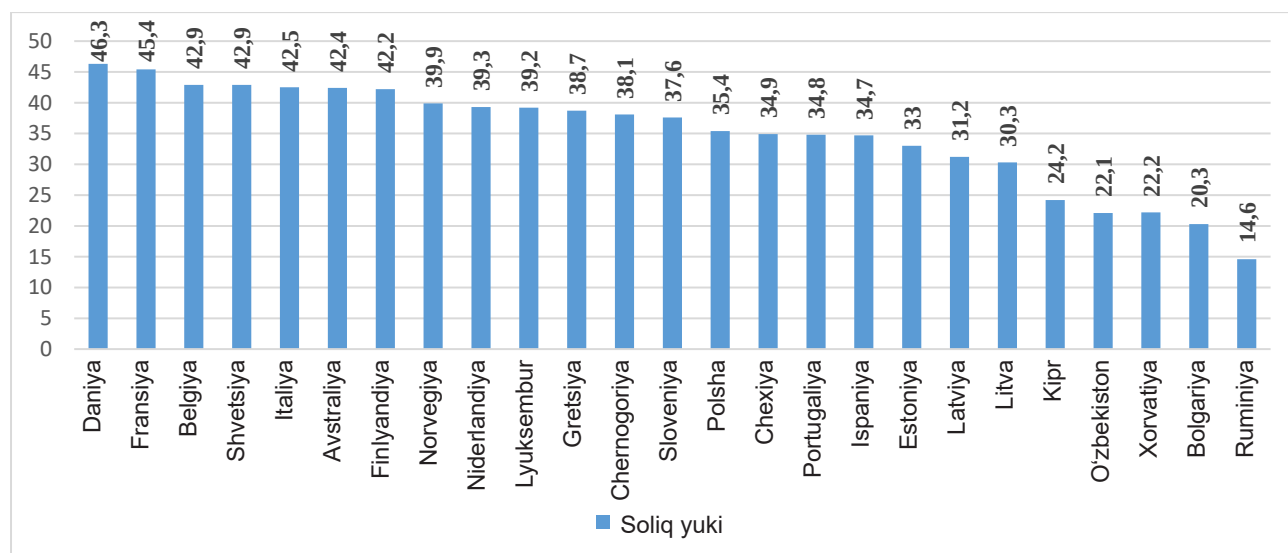

turiga qarab sezilarli darajada farq qilishi mumkin. Bundan tashqari, ko'plab mamlakatlarda ilg'or soliqqa tortish tizimlari mavjud bo'lib, unda yuqori daromadli aholi past daromadli aholiga qaraganda o'z daromadlarining kattaroq qismini soliq sifatida to'laydi.

Yevropada dunyodagi eng yuqori soliqlar mavjud. Soliqqa tortish darajasi eng yuqori bo'lgan dunyoning birinchi o'ntaligiga Daniya, Fransiya, Belgiya, Shvesiya, Italiya, Avstriya, Finlyandiya, Kuba, Norvegiya va Niderlandiya kiradi. Ularning barchasi Yevropa mamlakatlari hisoblanadi. Masalan, Shvesiya, Daniya, Fransiya va Belgiyada bu ko'rsatkichlar 40% dan oshadi. Ushbu mamlakatlarning ba'zilarida qo'shilgan qiymat solig'i nisbatan yuqori – ba'zi hollarda 21% gacha oshadi. Bundan tashqari, Germaniya va Fransiya kabi ba'zi Yevropa davlatlari nisbatan yuqori korporativ soliqlar bilan mashhur. Biroq, shuni ta'kidlash kerakki, barcha Yevropa mamlakatlarida ham soliqlar yuqori emas: Irlandiya va Kipr Yevropadagi eng past soliq stavkalariga ega bo'lib – mos ravishda 22,6% va 24,2%ni tashkil qiladi. Taqqoslash uchun ba'zi Osiyo mamlakatlarida soliq stavkalari Yevropadagiga qaraganda mo'tadilroq. Umuman olganda, butun dunyoda eng yuqori va eng past soliqdarga ega mamlakatlar o'rtasidagi sezilarli farq har bir mamlakatning davlat xarajatlari va soliq tuzilmalariga nisbatan individual iqtisodiy siyosati bilan bog'liq.

Hozirgi vaqtda O'zbekiston uchun mamlakat soliq tizimini takomillashtirish va soliq yuki darajasini optimalashtirishning samarali vositalarini izlash maqsadida soliq tizimlarini o'zgartirish bo'yicha rivojlangan davlatlar tajribasini o'rganish foydali hisoblanadi.

2021-yilda Yevropa Ittifoqi mamlakatlari va O'zbekiston iqtisodiyotiga soliq yukini taqqoslashni amalga oshiramiz (1-rasm).

1-rasm. 2021-yilda Yevropa Ittifoqi va O'zbekiston iqtisodiyotida soliq yuki⁴.

1-rasmdan ko'rinib turibdiki, Yevropa Ittifoqi mamlakatlari orasida eng yuqori soliq yuki Daniyada (46,3%), Fransiya (45,4%), Belgiya (42,9%) hisoblanadi. Sharqiy Yevropa mamlakatlari eng past soliq yukiga ega: Ruminiya (14,6%), Bolgariya (20,3%) va Xorvatiya (22,2%) hisoblanadi. Shunday qilib, O'zbekiston iqtisodiyotiga soliq yuki (22,2%) bo'lib, Yevropa Ittifoqiga a'zo rivojlangan davlatlarga nisbatan past darajada.

Odatda, soliqqa tortishning yuqori darajasi ijtimoiy ta'minot va davlat sektorining yuqori darajasi bilan bog'liq. Biroq Yevropa Ittifoqining rivojlangan mamlakatlarining iqtisodiy yutuqlari va ijtimoiy farovonligi soliq solish darajasi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning hal qiluvchi omili emasligini ko'rsatadi. Soliq siyosati samaradorligini yanada obyektiv baholash uchun mamlakat iqtisodiyotiga soliq yuki ko'rsatkichini budjet xarajatlari hajmi bilan taqqoslashni maqsadga muvofiq deb hisoblaymiz.

2020-yilda PwC va Jahon banki guruhi tomonidan o'tkazilgan "Paying Taxes 2020" tadqiqoti va 190 davlatdagi soliq tizimlarining qiyosiy tahlili davlatlar va kompaniyalarga soliq to'lash osonligi bo'yicha xalqaro reytinglarda o'z o'rinlarini yaxshilashga ko'maklashadi. Shuningdek, soliq ma'muriyatlariga yuqori natijalarga erishgan davlatlar tajribasini o'rganish va undan foydalanish imkonini beradi.

O'zbekiston soliq tizimining samaradorligini baholash uchun soliqlarni to'lashning osonligini tavsiflovchi ko'rsatkichlarni Yevropa Ittifoqi mamlakatlarining shunga o'xshash ko'rsatkichlari bilan taqqoslaymiz (3-jadval).

4 Манба: муаллиф томонидан тузилган.

3-jadval. Yevropa Ittifoqi va O'rta Osiyo mamlakatlari soliq tizimi samaradorligini baholash⁵.

Mamlakatlar	Umumiy reyting (reytingdagi o'rin)	Soliqlarni to'lash osonligi bo'yicha baholash	Soliqlar va badallarning umumiy stavkasi, %	Talablarni bajarish vaqti, soatlar	Soliqlar soni
Irlandiya	4	94.6	26.1	81.5	9
Daniya	8	91.1	23.8	132	10
Finlyandiya	10	90.9	36.6	90	8
Estoniya	12	89.9	47.8	50	8
Latviya	16	89.0	38.1	168.5	7
Litva	18	88.8	42.6	95	10
Niderlandiya	22	87.4	41.2	119	9
Lyuksemburg	23	87.4	20.4	55	23
Kipr	29	85.5	22.4	119.5	16
Shvesiya	31	85.3	49.1	122	6
Ruminiya	32	85.2	20.0	163	14
Norvegiya	34	85.1	36.2	79	5
Ispaniya	35	84.7	47.0	143	9
Portugaliya	43	83.7	39.8	243	8
Avstriya	44	83.5	51.4	131	12
Sloveniya	45	83.3	31.0	233	10
Germaniya	46	82.2	48.8	218	9
Xorvatiya	49	81.8	20.5	206	12
Chexiya	53	81.4	46.1	230	8
Slovakiya	55	80.6	49.7	192	8
Vengriya	56	80.6	37.9	277	11
Fransiya	61	79.2	60.7	139	9
Belgiya	63	78.4	55.4	136	11
Qozoqiston	64	78.2	28.4	186	10
O'zbekiston	69	77.5	31.6	181	9
Gresiya	72	77.1	51.9	193	8
Polsha	77	76.4	40.8	334	7
Bolgariya	97	72.3	28.3	441	14
Qirg'iziston	117	67.2	29.0	220	26
Italiya	128	64.0	59.1	238	14
Tojikiston	139	60.9	67.3	224	7

“Paying Taxes 2020” soliqlarni to'lashning osonligi reytingida O'zbekiston dunyodagi 190 mamlakat iqtisodiyoti orasida 69-o'rinni egalladi. Soliqlarni to'lash osonligining umumiy bahosiga ko'ra, O'zbekiston (77,5) va Qozoqiston (78,2) birgalikda Belgiya (78,4), Fransiya (79,2), Gresiya (77,1), Polsha (76,4) kabi Yevropa Ittifoqiga a'zo davlatlar bilan bir guruhda joylashgan. Umumiy bahoni shakllantiruvchi asosiy ko'rsatkichlar bo'la-

5 2020 йилда PwC ва Жаҳон банки гуруҳи томонидан ўтказилган “Солиқларни тўлаш” тадқиқоти натижалари <https://www.pwc.com/gx/en/services/tax/publications/paying-taxes-2020/overall-ranking-and-data-tables.html>

yicha vaziyat quyidagicha. Shunday qilib, 31,6% soliq va badallarning umumiy stavkasi O'zbekistonni Islandiya (31,9%), Livan (32,2%) va Liviya (32,6%) bilan bir guruhga birlashtiradi. O'zbekistonda soliq ma'muriyatchiligi uchun sarflangan o'rtacha vaqt yiliga 181 soatni tashkil etadi, Yevropa Ittifoqida esa bu ko'rsatkich 161 soatni tashkil etadi. O'zbekiston, Argentina, Germaniya, Fransiya, Ispaniya, Niderlandiya, Rossiya, Buyuk Britaniya va Ozarbayjon hamda yana bir qator davlatlarda soliqlar soni bir xil 9 tadir. Bu Yevropa Ittifoqi mamlakatlari orasida eng past ko'rsatkich, eng yuqori ko'rsatkich esa Lyuksemburgda 23 ta soliq turi mavjud. Shunga qaramay, O'zbekistondagi soliq tizimi murakkab bo'lib qolmoqda, bu esa biznesni yuritishni qiyinlashtiradi. Lekin Qozog'istonni hisobga olmaganda qo'shni davlatlarga nisbatan reytingda yaxshi natijalarga erishganmiz [7].

Soliqlarni to'lash soliq to'lovchilarning davlat bilan universal, tez va potensial bahsli o'zaro aloqalaridan biridir. U inson tomonidan davlatni kengroq idrok etishga ta'sir ko'rsatishi va uning ta'siriga tushishi mumkin. Agar soliqlarni to'lash oson, to'g'ri, adolatli va ishonchli deb qaralsa hamda soliq to'lovchilar o'zlarining soliqlaridan qanday foydalanilayotganini ko'ra olsalar va jamiyat uchun yaratilayotgan tegishli qiymatni anglay olsalar ularning soliq majburiyatlariga rioya qilishlari ehtimoli ko'proq bo'ladi.

Fikrimizcha, davlat soliq siyosati samaradorligini ta'minlashda ijobiy siljishlar ko'zga tashlanmoqda. O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasining "O'zbekiston – 2030" strategiyasida mo'ljallangan strategik rejasiga muvofiq quyidagilar qo'mita oldiga qo'yilgan asosiy vazifalar hisoblanadi:

- soliq yukini kamaytirish;
 - yashirin iqtisodiyotni qisqartirish orqali soliq bazasini qo'shimcha kengaytirish imkoniyatidan foydalanish;
 - markirovkalash va raqamlashtirish tizimi samarasini oshirish va kengaytirish orqali soliq ma'murchiligi samaradorligini yanada oshirish;
 - soliq tizimining barqarorligini ta'minlash maqsadida biznes uchun qo'shilgan qiymat va foyda soliq stavkalari uch yil davomida oshirilmassligini kafolatlash;
 - rasmiy sektor – nolegal faoliyatdan afzal va manfaatli bo'lishi uchun barcha zarur sharoitlarni ta'minlash;
 - soliq tizimini to'liq raqamlashtirish, soddalashtirish va barcha tadbirkorlar uchun teng imkoniyatlar yaratish. Qo'yilgan maqsad va tashabbuslarni amalga oshirish quyidagilarga imkon beradi:
 - soliq to'lovchilarning soliq hisobi va budjetga to'lovlarga sarflaydigan xarajatlari va vaqtini qisqartirish;
 - tekshirishlar samaradorligini oshirish;
 - soliq qonunchiligi va elektron xizmatlarni yaxshilash orqali soliq qarzini to'lash jarayoni samaradorligini oshirish;
 - iqtisodiyotni norasmiy sektordan chiqarish va budjetga soliqlar hamda yig'imlar to'lanishini nazorat va monitoring qilish tizimini joriy etish;
 - prognozlashtirishning aniqligini oshirish va budjet daromadlarini ko'paytirish;
 - soliq to'lovchilarga xizmat ko'rsatish sifatini oshirish, Davlat soliq xizmati va soliq to'lovchilar o'rtasidagi aloqa tizimini takomillashtirish;
 - to'lovlar strategiyasi va tegishli maqsadli kompaniyalarni amalga oshirish orqali soliqlarni to'lash darajasini oshirish;
 - samarali va muvofiqlashtirilgan xalqaro hamkorlikni yo'lga qo'yish va xalqaro axborot almashinuvini mustahkamlash;
 - xalqaro soliq qonunchiligiga rioya qilish darajasini oshirish.
- Shunday qilib, O'zbekistonda soliqqa tortish tizimining tarkibiy qismi sifatida soliq yukini optimallashtirish masalasini samarali va barqaror soliq tizimi mavjud bo'lgan taqdirdagina hal qilish mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Soliq yuki darajasini o'rganish uni O'zbekiston soliq tizimining muhim elementi sifatida aniqlashga imkon beradi, bu uning samarali siyosatini amalga oshirish sharti bilan davlat budjetiga barqaror va etarli tushumlarni ta'minlaydi. Soliq yuki darajasini optimallashtirish soliq tizimi samaradorligini oshirish bilan bog'liq qator vazifalarni hal etishning samarali usuli hisoblanadi.

Mamlakatlar iqtisodiyotida soliq yukini taqqoslash shuni ko'rsatdiki, soliq yuki yuqori va past darajadagi mamlakatlar o'rtasidagi sezilarli farqlar ko'p jihatdan har bir mamlakatning davlat xarajatlari va soliq tuzilmalariga nisbatan iqtisodiy siyosati bilan bog'liq. Shuning uchun soliq tizimi samaradorligini obyektiv baholash uchun mamlakat iqtisodiyotiga soliq yuki ko'rsatkichini davlat tomonidan moliyalashtiriladigan xarajatlar hajmi bilan taqqoslash lozim.

O'zbekistonda murakkab soliq tizimini hisobga olgan holda, shuni ta'kidlash mumkinki, soliq yukining optimal darajasini ta'minlashning asosiy ustuvor yo'nalishlari quyidagilardan iborat bo'lishi kerak:

- soliq ma'muriyatchiligi samaradorligini oshirish,
- biznes yuritish va uning iqtisodiy rivojlanishiga salbiy ta'sirlarni bartaraf etish,
- shuningdek, soliq tizimini xalqaro me'yorlar va qoidalariga bosqichma-bosqich moslashtirish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Тўраев Ш. (2021). Солиқ юкига оид илмий қарашларнинг ривожланиш тенденциялари. "Иқтисодиёт ва инновацион технологиялар" журналы. № 4, 324-335.
2. Тўраев Ш. (2022). Иқтисодиётда солиқ юкини баҳолаш йўналишлари. "Бизнес-эксперт" журналы. № 5, 324-335.
3. Ниязметов И. (2017). Ўзбекистон солиқ тизими: муаммолар ва такомиллаштириш йўллари. Монография. – 195-б.
4. Руденко Е. (2022). Налоговая нагрузка: методика расчета, оценка и анализ. Научный журнал "Эпомен", № 74, 65-74.
5. Тураев Ш. (2021). Налоговая нагрузка макроэкономической стабильности и воздействие ее на инвестиционную среду. 21(2), 4–8.
6. Юлдашева У. (2023). Влияние налоговой нагрузки на финансовую деятельность субъектов предпринимательства в Узбекистане и ее текущее состояние. Economics and Innovative Technologies, 11(5), 356–364.
7. "Paying Taxes 2020" PwC ва Жаҳон банки томонидан ўтказилган тадқиқот натижалари бюллетени.
8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023-йил 11-сентябрдаги "Ўзбекистон - 2030 стратегияси тўғрисида"ги ПФ-158-сонли Фармони.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

